Autor Guste Santini
Utorak, 16 Listopad 2001 22:41

Okoštali državni aparat u funkciji vatrogasca sa sve manjim uspjehom gasi svekoliku vatru koja proždire sve vrijednosti civiliziranog društva i određuje neimaštinu kao realno stanje ovog sve siromašnijeg naroda. Potrebe mjerene «crnim rupama» svakim danom su sve veće a raspoloživi resursi sve manji. Zaduživanje, prodaja obiteljskog srebra, poslušnost prema inozemnim partnerima - ukupno nije dostatno da se zaustavi prisutan požar. Pridoda li se iznijetom usporavanje privredne aktivnosti, rast nezaposlenosti, dinamiziranje cijena tada odista nije zahvalno obnašati bilo kakvu javnu funkciju. Politika, pored toga, funkcionira u svom svijetu, ignorira dijagnozu cjelokupnog društvenog sistema, što ima učinak dolijevanja ulja na vatru. Pesimizam, pesimizam postaje temeljno obilježje ovog društva u kojem mladi ne vide perspektivu i traže način kako otići iz zemlje bez budućnosti. Izgleda crno; i, jest crno, svi su nezadovoljni svi bi htjeli promjene a okoštali sistem i nepostojanje vizije samo dodatno pothranjuje pesimizam. Stihijska internacionalizacija privredne strukture polako postaje branom dolaska stranog kapitala. Kratkoročna politika «prilagođavanja» datim uvjetima postaje cilj kojem je sve podređeno. Parcijalni interesi u sukobu su sa društvenim interesima i liberalistički pristup jasno određuje gubitnika: građane Hrvatske. Nabrajanja bi mogla ići u nedogled. Ona su, uostalom, građanima poznata i gotovo svaki od njih bi mogao identificirati bar desetak ozbiljnih problema.

U tim i takvim uvjetima dogodio se proteklih dana stravičan slučaj: 21 žrtva zbog, navodno, korištenja neispravnih dijalizatora tvrtke Baxter. Nemili događaj nije trajao jedan dan jer su odnosne institucije blagovremeno reagirale. Upravo suprotno stvari su se stihijski odvijale i tek kada je stanje postalo dramatično nastupila je reakcija. Sada je to tema dana i svi promišljaju o ovom problemu. Nama se mora nešto ružno dogoditi da bi fokusirali problem. Jasno da svekolike rasprave neće pomoći umrlima i, vjerojatno, bolesnima.

Da li se je dogođeno trebalo dogoditi pitanje je akademske prirode. Naime, u uvjetima ovakvog osiromašenja društva i povećanja entropije (u ovom slučaju zdravstva) može se reći: da se nije ovo dogodilo, dogodilo bi se nešto drugo. Pri tome neznamo da li bi to drugo bilo više ili manje bolno. Tu je problem. Zdravstvo, pored mirovinskog osiguranja, svakako je u dramatičnoj situaciji. Dubioze zdravstvenog sistema nisu od jučer. Odgovornost postojeće vlasti je u tome što o pravom stanju nije javno progovorila i što, temeljem dijagnoze, nije jasno odredila svoju politiku. Svima je jasno da ova zemlja u dogledno vrijeme neće izdvajati za zdravstvenu zaštitu bitno više nego što to danas izdvaja. Prema tome, pitanje koje ima mjesta je: da li se sredstva, koje izdvajaju zaposlenici putem doprinosa i porezni obveznici putem poreza, troše na primjeren način? Drugim rječima: što je postojeća vlast učinila da se poveća učinkovitost zdravstvenog sistema?

Da bi se dobila slika o stanju u zdravstvu dovoljno je, dragi čitaoče, otići u jednu od zagrebačkih bolnica (u drugim mjestima je vjerojatno stanje još gore) ujutro i pogledati red bolesnika koji strpljivo čekaju da im se pruži neophodna usluga. Kako, na žalost često idem u bulnicu, svakim danom vidim gomilu ljudi koji bezglavo čekaju i čekaju da bi nakratko dobili kakvutakvu uslugu i da bi opet za nekoliko dana došlli čekati. To je slučaj sa onim bolesnicima kojima je pomoć potrebna. Postoji i druga grupa ljudi koja čeka jer ih je uputio njihov liječnik opće prakse. Ne radi se o malom broju takvih korisnika usluga. Često se pacijenti upućuju na cijeli niz specijalističkih pregleda kako bi se sa «sigurnošću» eliminirale neke dijagnoze. Obično je takav pristup

sumljivog rezultata jer odista nije moguće u danom trenutku izvršiti dovoljan broj pretraga kako bi se mogla postaviti dijagnoza. To bi bilo moguće da je bolesnik hospitaliziran. I tako se redovi povećavaju – učinkovitost smanjuje a građani su sve bolesniji. Pridoda li se iznijetom i slaba opremljenost bolnica i nedovoljna snadbjevenost repromaterijalima tada dobijamo sliku našeg zdravstva. Svi su nezadovoljni i njihovo se nezadovoljstvo svakim danom povećava.

Nije samo zdravstvo u takvom stanju. Sve su društvene djelatnosti u takvom stanju. Dovoljno je podsjetiti na stanje u mirovinskom osiguranju, školstvu i da ne nabrajam dalje. Postojeće stanje sam 1995. godine identificirao sa prisutnom realnom inflacijom. Tada se je govorilo kako smo ekonomsko čudo. Navodno su nam se i stranci divili. Jasno, oni nisu išli u naše bolnice preku prijemnih ambulanti i nisu mogli vidjeti pravo stanje stvari. Naprosto se je godinama dozvoljavalo da se eksploatiraju zdravstveni kapaciteti što je rezultiralo manjim troškovima. Pridoda li se iznijetom i pomoć iz inozemstva koja nije imala cijene tada je bilo moguće držati cijene zdravstvenih usluga pod kontrolom. Ipak da stvari nisu držane pod kontrolom pokazuje rast učešća države u raspoloživom društvenom proizvodu što je jasan znak da postoje značajni troškovni pritisci. I pored toga dugovi su se povećavali.

Zaključujem. Stravični događaj koji se je ovih dana zbio valja shvatiti kao ozbiljno upozorenje što se sve može dogoditi. Bitno je tko je kriv. To je individualiziran dio priče. Još je bitnije da se shvati da sistemi ovako koncipirani i ovako vođeni mogu nam donijeti sutra jedno drugo možda čak i veće razočarenje. Vrijeme je da se pokrenemo i da mjenjamo društveni sistem što znači transparentnost sistema i politike, s jedne strane, i dijagnoze odnosno primjerene terapije, s druge strane.